

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére

Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Merre tovább MKE?

3. rész. A megosztó politika

Alap gondolat: a Magyarországi Kárpát Egyesület pártoktól, ideológiáktól, vallásoktól, etnikai kisebbségektől, stb. független. Egyesületen belül, az egyesület felületein (levelező lista, honlap, Kárpáti Lapok...) senki nem fejthet ki propaganda, gyűlöletkeltő, megosztó, provokatív tevékenységet.

Miközben a korábbi írásainkban olvasható sportegyesületté válás kérdésében feszültek egymásnak az érvek és ellenérvek, személyi témákban kialakult megosztó politikai viták borzolták a kedélyeket. A jó baráti kapcsolatok megnehezítették az ilyen esetekben szükséges határozott fellépést. A tétovázás, az esetek elégtelen kommunikációja pedig a zavarkeltők hangját erősítette. A történetek az érdemi egyesületi munkáról jelentősen elvették az elnökség figyelmét. A szívek megkeményedését követően, az összefogás ereje rendet teremtett. A provokátor kizárásra került, támogatói pedig kiléptek az MKE-ből. Kiragadva a Kárpáti Lapokat is érintő esetet, rövid áttekintést követően beszámolok arról.

Áprilisban múlt tíz éve, hogy 2004-ben, egy panaszkodós MKE közgyűlésen elvállaltam a Kárpáti Lapok – az egyesület folyóirata – a szerkesztését. Az egyesületi harsona eleinte havonta, majd kéthavonta jelent meg, mostanság pedig negyedévente tudósít az egyesületünk, valamint tagegyesületeink életéről, ügyes-bajos dolgairól. A megjelenési forma szerint van internetes és nyomtatott. A házilag nyomtatást bizonyos példányszámban felváltotta a professzionális nyomda, emiatt lapunk három változatban készül: internetre, otthoni nyomtatásra és újabban a professzionális nyomtatásra.

Tartalom tekintetében alapvetően a segítő tagságot illeti köszönet, hiszen az „írástudó” és fotós tagjaink részemre megküldött művei kerültek/kerülnek közlésre. Ellenben vannak olyanok is, akik turista kiadványunkba nem illő írásokat szeretnének megjelentetni. Ilyenek voltak pl. az áltudományos, az észet osztó, Jeszenszky Géza korábbi elnökünket vagy annak politikáját mocskoló, gyalázó „remekművek”. Az efféleket helyből kidobtam.

A szerkesztői feladatomat teljes joggal, kötelezettséggel és felelősséggel végeztem. Közel tíz éven át, ebből lényegi konfliktusom nem volt senkivel. Tíz éves születésnapra megérkezett az ajándécsomag. Szerzője a szeretet hangján, szemita írásával kívánt provokálni, amelyet – lapunkban nem közölhető – elutasítottam. Öntudatos provokátorunk ezt zokon vette: „Nem a cenzúra világában élünk, hogy egy ember döntse el mi jelenhet meg és mi nem,” és bepanaszolt. Ha úgy tetszik, feljelentett az egyesület elnökségénél. A nagy nyomás ellenére, az elnökségi döntés elutasította a vitatott írás megjelenését.

Igazolva cselekedetem helyességét, magam mögött az elnökség támogatásával, a Kárpáti Lapok szerkesztésére vonatkozó ismételt felkérést köszönettel elfogadtam.

Nagy Péter

Közgyűlés, apróságok, avagy egy zug-jegyzőkönyvíró látomásai

„Látom a jövőt” – kiáltott fel Sándor György vak embere, ahogy fehérr bottal poroszkált a színpadon.

Eljött a nap, a közgyűlésünk várva várt napja. Szép tavaszi nap. Fontos nap az MKE életében. Mindenki, aki megjelenik az egyesület legfőbb fórumán, a krónikások (jegyzőkönyvvezető és hitelesítői) által

egy életre megörökítődik. Szép vasárnapi napon, szépen, komótosan gyülekeztünk. Voltak, akik szép ünnepi ruhában, s voltak, akik „karót nyelten, nem virággal...”. A 10 órára meghirdetett kezdési idő nem nagyon izgatta a társaságot, hiszen fél óra múlva a közgyűlést meg lehet ismételni. Addig pedig volt még időnk bőven. Egymás újra látása oly nagy örömmel

töltött el, a belső hangzavar hatalmas méreteket öltött. Észre se vettük, hogy a fizika szigorú törvénye az utcán lent, épp most szüli dül-fül gyermekét. Az egyre dühösebb tagtársunk hiába nyomja a kaputelefon megfelelő gombját, mint süket a csengőt. Csak akkor eszméltünk, hogy sír a telefon, mikor az egyesületünk elnöke szót kért és megnyitotta a megismételt közgyűlést.

A közgyűlésünk első feladata levezető elnökünk megválasztása volt. Tehát, választottunk magunknak csillagot... A reá leadott szavazatok között csak egy hibádzott, vagy fordítva – a többi. Rendkívüli esemény, rendkívüli levezető elnökkel! *Mivel nem kívánok személyeskedni, nem akarok senkit se megbántani*, a levezető elnökünket nevezzük az előző nap alapján: Április 12. Szombatnak!

A társaság némely türelmetlenke tagja nem tudván kivárni az Április 12. Szombat elnök úrnak, a közgyűlés reszortosainak (pl. jegyzőkönyvvezető és hitelesítői) megválasztását és napirendi pontok ismertetését, hol itt, hol ott emelkedtek szólásra. Pílanapokon belül szent össze-vissza keveredet, bábeli nyelvzavarok egymással feleseltek. A csatatéren, közel fél óras küzdelem árán sikerült rendet teremteni. Végre megválaszthattuk a jegyzőkönyvvezetőnket, Szíporka asszonyt és két szárnysegédjét, a jegyzőkönyv hitelesítőket. Sikeresen túljutván törvényes kötelezettségeinken, jelenléti ívek közreadása, szavazati joggal rendelkezők létszámának megállapítása... , következett a napirendi pontok ismertetése. Április 12. Szombat úr lázasan kereste, de hiába, sehogy sem találta a jegyzeteit. Rutinból és emlékezetből kipréselt magából egy sablon napirendet, amit a tagság lelkesen szavazott meg, de egyből vita is kerekedett belőle. Hiszen többen érveikre kesztyűt húzva, teljes fegyverzetben jelentek meg, a legfrissebben, két nappal a közgyűlés előtt közreadott alapszabály tervezetet módosítandó. Mivel a közgyűlés már nem foglalkozhatott a legfrissebb alapszabály tervezettel, a legújabb, a Sporttörvényhez igazodó, Kettő Thé által kidolgozott alapszabály – tervezet tárgyalásával, csak a meghívóban szereplő napirendi pontokat fogadtuk el.

Levezető elnökünk nyugalma tekintélyt parancsolt. Békésen szemléli az egyre aktívabb társaságot, mely egymással versenyezve tör a kaotikus állapot felé.

Az alapszabályunk módosítására felkért jogász, Dr. Fehér Ottília biztos kezekkel kormányozza hajóját a PTK paragrafusai között, a közgyűlésünk morajló tengerén. Az elnökségi asztal másik végén, Szíporka asszony, a jegyzőkönyvvezetőnk, még biztosabb kormányosként taszítgatja hajónkat az új civiltörvény és a közhasznúság örvénylő vizén.

Rokon értelmű szavakon vitatkoznak. Ezt a bíróság elfogadja, azt nem. A tagság nem is érti, mi különbség van egyes szavak között, de a pontos fogalmazástól az egyesület alapszabályának bírósági elfogadása áll, vagy bukik és persze a „közhasznú jogállásunk” függ tőle. Világok emelkednek, vagy omlanak össze. A tagság, az istenadta lármás nép, csak ámul és bámul: milyen hatalma van a szavaknak és miket tud e két fehér-nép!

A korábbi alapszabályunkba és a mostani, a felkért jogászunk által vitára bocsátott alapszabály tervezetbe, több víruszerű pont is keveredett, pl.:

1. „az egyesület sárgarépa termesztést vállal a Góbi sivatagban”,
2. „ az egyesület a civil, a közhasznúság kritériumaihoz és a sporttörvényhez igazodva, jogalkotók részére szavakon lovagoló tanfolyamokat indít”.

Ezeket a pontokat egyhangú szavazással töröltük.

Többen kívánatosnak tartottuk az egyesületen belüli a fegyelmi eljárások pontosítását. Józanabb véleményeknek engedve, végül a fegyelmi vétségek procedúráját „kizárási eljárásra” egyszerűsítettük. Bár, előzően több közhasznú egyesület fegyelmi szabályzatát tanulmányozva, a legszimpatikusabbnak a Macskabajusz-gyűjtők Közhasznú Egyesületének Fegyelmi Szabályzatát tartottuk, elvetettük mindet. Az alapszabályunkból az összes fegyelmi eljárás szavakat töröltük. Az *új (civil) törvény alapján, automatikusan töröltődött a tiszteletbeli elnökünk is*. Helyette, tiszteletbeli tag lehet, ha ő és az egyesület közgyűlése is úgy akarja.

Megadva a módját, Április 12. Szombat levezető úrtól Virgács tanár úr kért szót. Gondolatait röviden, lényegretőően igyekezett a társaság előtt kifejezni. A terem túlsó végén Kettő Thé meggondolatlanul közbekotyogott. Virgács tanár úr, mint hajdanán Cipolla, tekintetével azonnal lesújtott. Rossz volt látni, ahogy a szobaturistának becézett egykori Oszlopunk, hascsikarástól görnyedezni kezdett. Lehet, hogy Kettő Thé megérdemelte a büntetését, de Fehér Kata után én is, pont most kívántam megdicsérni Kettő Thé-t önzetlen és az egyesületünk érdekeit jobban figyelembe vevő munkájáért. Nagyon sokat tett az egyesületért, közgyűlésünk előtt sokat dolgozott egy mindenki által elfogadható, a sporttörvényhez jobban igazodó alapszabályért. Részemről: minden köszönet!

Csendesen és váratlanul egy újabb tagtársunk ébredt fel Csipkerózsika álmából. Álmában „tán megriadt lent egy sötét fa lombtól”, az egy pillanatra beállt néma, süket csendtől, s mint, aki most nagyot akar mondani, nagy levegőt véve, hatalmas alapszabály módosító monológba kezdett. A körülötte ülők, akik az eseményeket ébren és éberem követték, próbálták az alkalmi szónokot helyére tessékélni, hiszen az adott kérdést fél órával korábban már megtárgyaltuk, s Csipkerózsikával együtt, egyhangúan meg is megszavaztuk. Csipkerózsikánk még egy darabig méltatlankodik – hogy „őt senki sem hallgatja meg” – majd neki is leesik, hogy valóban a kérdést már megtárgyaltuk.

Ezen a közgyűlésen a jegyzőkönyvvezetőknek bonyolult, összetett feladatai adódtak. Hatodik, hetedik érzékkel, az egyszerre tízen beszélők közül ki kellett tudni választania, hogy éppen ki a vezérszónok, annak arany szavait kellett köbe (jegyzőkönyvbe) vésnie. A másik, embert kívánó feladata – matematika jellegű feladat – volt. Meg kellett tudni saccolnia, a közgyűlésünkön kialakult Busójárás következtében, a szavazatra jogosultak közül, éppen mennyien tartózkodnak a teremben? Adott volt az „induló létszám”. Most bejöttek ketten, kimentek négyen. Most a harmadik alapszabály pont hetedik bekezdésének módosítását ennyien meg annyian szavaztuk meg. Tartózkodott, ellene szavazott... Kimentek heten,

bejöttek ketten, most a módosítás negyedik pontját ennyien meg annyian szavaztuk meg. Tartózkodott, ellene szavazott...

Áhítattal csodáltam mindig azokat az embereket, akik valamiben többre képesek, mint én. Átlagember-feleltiek. Jelen esetben, osztatlan csodálatomat vívta ki Április 12. Szombat úr, a levezető elnökünk. Busójárás és a bábeli nyelvzavarok közepette, nyitott szemmel is, békésen tudott szunyókálni.

A boldogság kék madara, a terem közepén, mosolygósan bólogat, mint a sötét eperfa lombja. Egy másik tagtársunk türelme fogytán. Az ő türelme sokszor fogytán... Indítványozza, hogy a közgyűlésünkön keringő megszámálhatatlan alapszabály tervezet módosító tárgyalását halasszuk el, azt az egyesület vezetősége hozza közös nevezőre és egy későbbi időpontban tárja a közgyűlés elé. Indítványa jogos, csak elkésített vele, hiszen éppen kivégeztük az utolsó alapszabály-módosító pontot is.

Sziporka asszony szerint, több civil szervezetből, csak néhány tucat jutott át a szigorú rostán. Meggyőződésem, hogy a jogalkotónak (civil törvény, közhasznú jogállás) nem volt gyerekzobája, vagy elgurult a gyógyszerere. A Magyarországi Kárpát Egyesületnek még szerencséje, hogy van nekünk Csordás Ágink, Fehér Katánk, Bánhidi Attilánk és Kalmár Bélánk. A jogalkotónak mi lehet a valós célja? Adminisztratív eszközökkel megfojtani a közhasznú társadalmi egyesületeket, civil szervezeteket?

Májér Zsuzsa szerint: „... a törvény nem a civil szférát akarja megszigorítani, hanem csak a közhasznúság elé emel magasabb követelményeket, mert sok volt a kamu 1%-os »civil« szervezet, de lehet, hogy Európában általános egy ilyen szigorú szabályozás, csak mi vagyunk elmaradva tőle. Ezt nem tudom.”

A közgyűlésünk az alapszabály módosító vitájával, hatalmas fába vágta fejszáját. Két meglévő alapszabályt és két alapszabály-tervezetet kellett közös nevezőre hoznunk.

1. Volt egy egyesületi „hatályos”,

2. volt egy másik 2013. szeptember 29-én elfogadott, néhány nap múlva hatályba lépő,

3. volt egy hivatalos jogász szerint előkészített alapszabály-tervezet és

4. volt egy Bánhidi Attila féle alapszabály-tervezet.

A közgyűlésünkre későn érkező tervezetet korábban már elvetettük, maradt három a fazékban. Már „csak” három alapszabályt kellett „összefésülnünk” úgy, hogy megfelelhessünk a törvény szerinti közhasznú jogállásnak-jogszabálynak és az új civil-törvény előírásainak.

Az alapszabály módosítás maratoni csatája után következett az egyesület új elnökségének megválasztása. A jelölőbizottság három tagja közül csak Dr. Nónap úr, a jelölő bizottság elnöke tartotta a frontot. Az egyik apródja a közgyűlésről családi okokra hivatkozva korábban távozott, a másik el se jött.

„Íme itt az ember, ránéz minden szem.

Az egybegyűltek várják, hogy új csodát tegyen.”

(*Omega, Metamorfózis*)

A show nem maradt el!

Törvény szerint, az egyesület elnöksége két évente újraválasztandó, mandátuma ezen közgyűlésen megszűnt. Korábbi elnökünk Szócs Ernő úr úgy gondolta, nem indul újra s egy dalt dúdolt magában:

„Alkotó munka vár sportos habitusomra,
S most itt fekszem magamra hagyva,
Belem kitaposva...”

Dr. Nónap úrnak nem volt könnyű dolga. Két évvel ezelőtt három elnök jelölt is versenyzett a megtisztelő feladatért, posztért. Most a porondról, minden épkezláb-ember, mint mérgezett egér menekült. Dr. Nónap úr a rábizott feladattal közvetlenül csak a közgyűlés előtt foglalkozott. Néha-néha, mikor rátalált egy a számára tuti befutónak tartott névre, örömmel emelte magasba. Mikor a társaság egy részének határozott elutasításával szembesült, akkor kissé lelohadt a kedve, de

„Sebaj hajóm! / Repülj hajóm!

Új vizekre, új nevekre / Repülj hajóm!”

kiáltott fel. Ötlete volt sok, most sok-sok munkát, ellenszolgáltatás nélkül vállaló, egy sem akadt.

Körbe, körbe járva, megjelent a fény az éjszakában. Sokak (unk), kitartó győzködése révén, Szócs Ernő egyedülként, újra indult az új törvények szerint mostantól sokkal több felelősséggel járó elnöki tisztért. Nem indult újra Májer Zsuzsa titkárunk, helyette Lindmayer Éva vállalta a további munkákat.

A show folytatódik

Szavazzunk! Sebteben aktualizált szavazólapok szavazatok! Ki kicsoda, ki kicsoda? A szavazás szuper titkosan, rendben lezajlott. A szavazatszámológó, mint a sas madarak csaptak le a leadott szavazatokra. A szavazás eredményét Dr. Nónap úr imígyen hirdette ki: „Első lett, a legtöbb szavazatot Szócs Ernő kapta.” Tapsvihar...

„Holtversenyben második lett Lehotzky Gyula és Lindmayer Éva...” ekkor többen nem értvén a helyzetet, félbeszakítottuk. A jelölő bizottság elnökét csak a voksok száma hozta lázba, de az, hogy ki kicsoda, ki kicsoda lett, ez az apróság már hidegen hagyta.

A Magyarországi Kárpát Egyesület új elnöksége 2014-2016 között:

Elnök: *Szócs Ernő*

Ügyvezető alelnök: *Lehotzky Gyula*

Titkár: *Lindmayer Éva*

Elnökség tag: *Mályi József, Stauróczky Tamás*

Felügyelő bizottság elnöke: *Galgóczy Csaba*

Felügyelőbizottsági tag: *Méhes László*

A közgyűlésünk véget ért. Az alapszabályunkon és a közhasznúsági jelentésünkön még dolgoznunk kell. Utcára kilépve láttuk, hogy közben elmúlt a tavasz, elmúlt a nyár is. Budapestre csendesen és váratlanul beszőkött az ősz. Béke van, mehetünk akár túrázni is!

Mályi József, MKE

A Retyezát télen

– II. téli kárpáti kirándulásunk –

A Retyezát télen. Ez foglalkoztatott már egy ideje, és a tavalyi Szárkő ehhez kiváló gyakorló terepnek bizonyult; megismerhettük, milyen varázslatos a havas Kárpátok. Így idén egy szintet „feljebb” igyekeztünk lépni, és a téli Retyezát vagy régebbi magyar nevén a Zerge-havasok egy-két csúcsát szeretnénk volna megbódítani.

Ez azonban új terep volt számunkra és a békéscsabai Csabai Bihargók Turista Egyesület tagjai számára is, akik közül négy kedves ismerősünk csatlakozott a kirándulásunkhoz. Mivel téli túráról volt szó, így biztosra szeretnénk volna menni, ezért a vajdahunyadi születésű Bartók Csabát kértük meg, hogy vezessen minket négy napon át a hegységben. Csaba a Retyezáti Nemzeti Park hegyi mentőinek tagja, több mint negyven éve járja a hegységet. Neki ezúttal is szeretnénk megköszönni, hogy velünk tartott, nélküle nem láthattuk volna ezt a csodát.

Valamint szeretnénk köszönetet mondani Bodó József lupényi történelem tanárnak, aki több mint egy hónapon keresztül segített minket a felkészülésben, többször küldött képeket a hegység a hóviszonyait illetően, és tájékoztatott minket a Retyezátról.

Így indultunk neki 13-an Budapestről: Bökényi Betti, Szabó Anna, Vargyas Brigi, Ádám Yoke, Beresnyák Gyula, Csányi Miki, Kóródi Dani, Nyikos Andris, Sebő Ákos, Szigeti Laci, Torres Andris, Zelman Pali, Miklós Gábor. Továbbá 4-en csatlakoztak hozzánk a Csabai Bihargóktól: Horváth Gyula, Novák Zsolti, Szabó Pisti és Tóth Laci.

2014. március 06. (csütörtök)

A hajnali budapesti indulást követően Nagylaknál léptük át a határt, majd Arad előtt az új, dél-erdélyi autópályára kanyarodtunk rá. Terveim között az szerepelt, hogy az eddig még nem ismert, és magyarok által nem is látogatott Lugos – Facsád – Marosillye (Lugosch/Lugoj – Fatschet/Făget – Elienmarkt/Ilia) útvonalat használjuk. Ebben a dél-erdélyi világban alig élnek már magyarok. Ez a térség – sajnos – a „szórvány szórványa”. Ennek ellenére örömmel vettük észre, hogy Igazfalván (Dumbrava) még mindig élnek nemzettársaink: a település közel 20 százaléka magyar, s ami a legérdekesebb, hogy magyar polgármestere van a falunak. A település központjában meglátogattuk a Református Templomot. Ezek olyan kis lehetőségek, amelyek nem szerepelnek útikönyvekben, és könnyen lehet, 20-25 év múlva már nem is lesz lehetőség erre élő magyar szót hallani. Facsád után érezhetően közeledtünk a kárpáti vonulatokhoz. Tőlünk délre a Ruzska-havas (Munții Poiana Rusca), északra az Erdőhát (Podișul Lipovei) emelkedett egyre magasabbra. Marosillyénél, Bethlen Gábor szülőfalujánál szeltük

Igazfalva református temploma

át a Maros-folyót, majd a közeli Dévánál (Diemrich, Deva) délnek fordultunk, hogy Vajdahunyadon (Eisenmarkt, Hunedoara) felvegyük Bartók Csabát. Vajdahunyad 2011-es népszámláláskor elveszítette a „legnépesebb település Hunyad megyében” címet Dévával szemben. Erre a folyamatra lehetett is szá-

Encián menedékház

mítani, mivel Vajdahunyad Erdély egyik legnagyobb vasipari központja volt hajdan, mára már csak a lebontott ipartelepek és a megmaradt meddőhányók emlékeztetnek a korábbi időszakra.

Ezt követően Hátszeg (Hatzeg, Hațeg) és Óraljából dogfalva (Sântămăria-Orlea) érintésével Nuksóra (Nușoara) felé vettük az irányt. A kis faluig még aszfaltozott és elég jó minőségű út vezetett. A helyiek elmondása szerint egészen Cărniciig kellett volna az utat elkészíteni, mivel az megyei besorolású. Viszont elég hamar földúton találtunk magunkat, a pénzt felsőbb körökben kell keresni. Sajnos ezen a napon az időjárás sem kedvezett számunkra, mivel itt már esőfelhőbe burkolózott a hegység.

A felszereléseket; hótalpakat, jégcsákányokat, hágovasakat szétosztottuk és a kék csíkon elindultunk az Encián-menedékházhoz. Az út maga nem hosszú, és könnyen járható. Még nagyobb táskákkal is két és fél óra alatt meg lehetett járni. Végig a Pietrelepatak völgyében húzódik, s a kisebb hegyi ösvény csak 1400 méter tengerszint feletti magasságtól indul el, amelynek jele kék háromszög. Itt már kárpáti fenyves erdőben jártunk. Sok helyen felismertük a nyári túránk megállóhelyeit, a patak mentén azokat a részeket, amelyeknél megmártottuk sapkáinkat, kendőnket 2012-ben a nagy meleg miatt. Most erre természetesen nem volt szükség. Kényelmesen

felértünk a menedékházhoz (Encián, Cabana Gențiana, 1670m), ahol a gondnok már meleg teával várt minket. A magasabb régiókban az időjárás is kedvezett nekünk, mert ott már nem eső esett, hanem hó. Érhető módon – különösen az idei magyarországi enyhe tél figyelembevételével – ennek a fejleménynek nagyon örültünk. Kicsit a felhőzet is feljebb emelkedett, s így láthatóvá vált a völgyet nyugatról szegélyező gerincél is (Culmea Stănișoara). A menedékház felső szintjén kaptunk szállást, ahol gyorsan meg is száradt minden felszerelésünk,

olyan meleget adtak a radiátorok. Vízet a menedékház melletti forrásból nyertünk, ugyanakkor okosan megoldották a ház vízellátását is, mivel a patakot közvetlenül bevezették a konyhába. Kíváncsian és izgatottan vártuk a pénteki csúcstámadást, feljuthatunk-e a Retyezát legmagasabb pontjára, s ha igen, akkor látunk-e majd valamit a hegységből. Táv: 6 km, szint: 665 m.

2014. március 07. (péntek)

Reggeli után nyolc órakor indultunk el a Bukura-csúcsok felé. A törpefenyvesek között haladtunk a nyári útvonalon. Csaba elmondása alapján csak elképzelni tudtuk, hogy milyen a Retyezát igazi nagy hóban, amikor a teljesen betakart törpefenyőkön (vagy a kelemen-havasoki kalandunk óta, a „románfenyőkön”) gyalogolhat a turista.

Ahogy elhaladtunk a fenyvesek és törpefenyők között, rá kellett döbbenem, hogy Kárpátoknak van egy különleges, mással össze nem hasonlító illata. Ahogy korábban is, most is éreztem ezt a tiszta hegyi levegőben.

Érdekes módon most könnyebbnek tűnt az útvonal, mint a nyári időszakban és nem csak a táska jóval kisebb súlya miatt. Nem kellett kőről kőre lépked-

nünk, hanem a havas ösvényen szépen egyenletesen jutottunk egyre feljebb és feljebb. A Tamásziklánál felcsatoltuk a hótalpakat is, mivel ott már a fél métert is meghaladta a hó mennyisége, amely friss porhónak minősült, azaz nehezítette a járást.

A hegység középső régiójából is egyre több mindent tudtunk felismerni, ahogyan közelebb értünk a Retyezát északi főgerincéhez. Lassan előtűnt a Bukura Kuszturája csúcs (Custura Bucurei, 2370m), a nyári nyereg, és sejtettük, hogy valahol ott vannak előttünk a Bukura iker csúcsai is. És talán egy percre látni engedte magát a hegység leghíresebb tömbje is, a névadó Retyezát (Vf. Retezat, 2482m). Ahogyan Petőfi Sándor írta a Vajdahunyadon című versében a város látogatásakor:

„El van rejtve a világ elől
E szent magány; beléje más nem lát,
Csak messziről fehér fejével
Hegyek nagyapja, a vén Retyezát.”

Csaba vezetésével a Pietrele-tónál (L. Pietrele, 1990m) délkeletnek fordultunk, és nem a nyári

A Pietrele-völgyben

nyeret használtuk a gerincre való kikapaszkodásul, hanem egy sziklakkal jóval szabdaltabb, így a lavinaveszélytől is jobban védett pontot céloztunk meg. Nem utolsó sorban ezzel az útvonallal spóroltunk is időt és távot, mivel így kikerültük a Bukura Kuszturájának csúcsát. Hogy ez mennyire jó ötlet volt Csabától, csak másnap tapasztaltuk meg.

A főgerincre kikapaszkodtunk, amit inkább kikaparásnak neveznék. Az elől lévő hótalpaikkal kis lépcsőfokokat vágtak a hófalba, amelyet az utánuk jövők tömörítettek. Így, ha lassan is, de előrejutottunk. Sőt, Nyikos Andris egy sajátos technikának köszönhetően kiépítette a visszafelé vezető „rámát” is, igaz, ő ekkor még felfelé haladt ezen.

Szerencsésen felértünk a gerincre. Nagyon jó lett volna bepillantani a Bukura-katlanba, de nem láttunk be a felhőzöttség miatt. A nyereg legmélyebb pontján erős és hideg szél süvöltött át, így nem pihentünk sokat, hanem nekivágtunk a Retyezát legmagasabb csúcsára, a Pelágára vezető útnak. A déli oldalon haladtunk, nem sokkal a gerinc alatt. Ennek előnyét kétszeresen is élveztük. Egyrészt így kevésbé éreztük a hideg szelet, másrészt – s talán ez a legfontosabb – nem

A kuloárban

Szabó Anna: Furcsa dolgokat művelnek a hegyek

Hol szétválasztanak, hol összehoznak. Az emberek vagy összekovácsolódnak, vagy jobban szét-húznak. Ott nincs középút. Számomra egy jó túra nem csak a hegytől függ, hanem a társaimtól is. Egy jó csapattal még csodálatosabbak az amúgy is gyönyörű, magasba igyekvő képződmények. És ki hitte volna, hogy egy téli magashegyi túra kiváló alkalom még a párkeresésre is. A tavalyi Szárkő megmászását én még a csabaiak színei alatt tettem. Ott ismerkedtünk meg pesti barátainkkal. Gyulával azóta nem sok időt töltöttünk külön. Együtt kezdtük el járni az utunkat, a hegyeket. Ahogy Szárkón a megjelenése, idén is várt egy meglepetés. A Retyezátra gyanútlanul indultam el. Magával ragadott szépsége. Bár kilátásunk nem volt túl jó, mégis nagyon élveztem a tájat, a sziklák közelségét, a havat. A város porát lemosta az első napi eső. A természet közelsége feltöltött. A Pelága csúcsra érve párom földre hívott - már amennyire lehet azon a kis csúcson - és átadott egy követ, amit össze sem lehet hasonlítani még a Retyezát köveivel sem. Egy gyűrű és egy kérdés volt köztünk. Meghatottságomban csak bólogatni tudtam, és igyekeztem nem sírni, hiszen könnyeim az arcomra fagytak volna. Az időjárás miatt gyorsan le kellett mennünk, így figyelmemet újra a hegynek és a lépéseimnek szenteltem. De minden egyes pihenőnél gyermeki pajkossággal neveltünk össze újdonsült vőlegényemmel, míg a többiek mit sem sejtettek. Lépésről lépéssel kerültem egyre közelebb Bartók Csaba mondásához, mi szerint sok szép hely van, de a Retyezát áll a legközelebb a szívéhez. Nem csak a „csúcส์élmény” miatt érzem így, hanem a felhőkől elő-előbukkanó fenséges, leírhatatlan látvány miatt is. Valóban furcsa dolgokat művelnek a hegyek. Összehozzák a szerelmeseiket.

léptünk rá egyetlen hópárkányra sem. A hópárkány ugyanis nagyon csalóka tud lenni. Hívogat, hogy gyere még kijjebb, gyere a párkány szélére és lesd meg milyen csodálatos innen az alattad lévő - olykor több száz méter mély - világ. De aki nem elég óvatos, nagyon gyorsan lent találhatja magát.

A hó egyre mélyebb lett, olykor teljesen csípőig süllyedtünk el. Felváltva taposták az utat az elől lévőők. Ahogyan több szakirodalom is megjegyzi, jóval több időt kell hagyni a téli túrákon a gyaloglásra, mivel sokkal lassabb az előrehaladás. Délután fél háromkor értünk fel a Pelága-csúcsra (Vf. Peleaga, 2509m), amely sajnos teljesen felhőbe veszett. Ugyanakkor azt az érzést, hogy elértük a jól ismert csúcst, hogy rajta állunk, nem adja vissza semmilyen írás, sem elmesélés. Erdély negyedik legmagasabb pontján lenni, azt meghódítani, még ilyen helyzetben is fantasztikus érzés. Azokkal, akik ott voltak másfél évvel ezelőtti nyári kirándulásunkon, soroltuk, hogy erre lehet a Papusa-csúcs (Vf. Păpușa, 2508m), kicsit mögötte a Kusztura (Vf. Custura, 2457m), nyugatnak a Zsudele (Vf. Judele, 2398m) és a Bukura-csúcsok, s ott a távolban a Kis-Retyezát (Retezatul Mic), azon

túl a Godján (Godeanu) és a Szárkő-havas (Munții Țarcu) gerince.

A csúcstető után indultunk le a Pelágáról, hogy még világosban visszaérjünk a menedékházba. Lefelé sokkal gyorsabban tudtunk haladni. Lassan elhagytuk a főgerincet, amikor a nap egy pillanatra feldobta a felhőket, és itt-ott láthatóvá vált a varázslat: egy-egy pillanatra a katlan a Bukura-tó vonalaival, vagy a Pelága előtti kisebb kiszögelések, csúcsok. Fotóztunk, de sok időt nem adott erre a felhőzet, mert gyorsan eltakarta a csúcsokat.

Lefelé a „kuloárban” az „András-utat” használtuk. Nem sokat törődtünk már a kitaposott lépcsőinkkel, hanem csúsztunk lefelé, ahogyan tudtunk. Nagyszerű móka volt, ráadásul a hó is annyira stabilnak mutatkozott, hogy nagyon megindulni sem tudtunk. Lejjebb felcsatoltuk a hótalpakat. Akik még nem jártak mély, szűz hóban, javasolom, egyszer tegyenek egy próbát. Könnyedén lehet lépkedni, alig belesüppedve a hóba, s közben nem kell a lábunk elé nézni. Csodálhatjuk a környező csúcsokat, a fehérbe öltözött völgyeket, a felhők játékát, a nap sugarait.

Alkonyatra értünk vissza az Enciánhoz. Természetesen végigkóstoltuk a hazai frissítőket, s volt, aki néhány nappal korábbi friss vágásból készült kolbászt hozott nagyobb mennyiségben. Kipirulva, tele élménnyel aludtunk el, abban bízva, hogy holnap kegyesebb lesz az idő hozzánk. Táv: 12km, szint: 1678 m.

2014. március 08. (szombat)

Harmadik napra a Retyezát-csúcs környékét terveztük bejárni, bár sajnos megint felhőkbe rejtőzködött a hegység leglátványosabb része. Azért nem adtuk fel. Csabával a Pietrele-menedékháznál (Cabana Pietrele, 1480m) találkoztunk és innen indultunk el a kék háromszögön valamint a kék keresztben déli irányba. Csatlakoztak hozzánk magyar kirándulók Kiskunfélégyházáról. Eleinte fenyvesek között haladtunk, mellettünk szinte kéznýtánsyira a Sztanisó-patak (Stânișoara) vágatott kitaróan a Maros felé. Kis idő múlva kiértünk egy nagyobb tisztásra, ahol felcsatoltuk a hótalpakat. Újra a törpefenyők között szlalomoztunk, majd ha-

A Pelága-csúcsán

marosan ismét rajtuk lépkedtünk. A jelek sokszor nem voltak egyértelműek. Többször teljesen eltűntek a mély hóban és elsősorban Csaba helyismerete, valamint az elől haladók éles szeme segítette a csapat mozgását a megfelelő irányba. Haladásunkat a hegységre ülő erős felhőréteg is hátráltatta.

Lassan már két órája tapostuk a feltételezett ösvényt a Sztanisó-völgyében. Jól kivehetőek volt a jégkorszak örökségei. Kicsit hasonlóan a Tátrához, itt is egyik „teraszról” értünk fel a másik „terasz-

ra”, amíg meg nem pillantottuk a Sztanisó-tavat 1990 méter magasságban (L. Stânișoara) – illetve annak feltételezett helyét. Néha láthattuk az előttünk tornyosuló többszörös gerincét, amely a Retyezát-csúcs és a Bukura I. csúcs között húzódott.

Ebédelni a nagy ködben a Sztanisó-tó partján álltunk meg. Legalábbis feltételezhető, hogy ez a partja volt, mert igyekeztünk elkerülni a nem túl hideg retyezáti télen a tavak felszínét, mit lehet tudni...

Csaba javaslatára nekivágtunk a Sztanisó-élnek (Culmea

Lefelé a gerincen

A Tamás-sziklánál

Stânișoara). Itt egy átjárót keresve igyekeztünk visszajutni Pietrele-völgybe. Folyamatosan emelkedtünk a ködben és a nagy hóban és sajnos semmit sem láttunk. Mígnem... talán fent a gerincélen jártunk már, amikor hirtelen tőlünk alig kettőszáz méterre előbukkant őfelsége, a Bukura II. csúcs (Vf. Bucura II, 2378m). Eddig a pillanatig rejtőzködött, s aztán megjelent előttünk ez a hatalmas tömb, mint egy óriási hófehér várfal, amelynek méreteit a téli táj még jobban kiemelte. S mindez nem volt elég, mert a felhő megint kicsit feljebb kúszott, hogy megláthassuk a Bukura I csúcsát is (Vf. Bucura, 2433m). Mint a nagyobb testvér, úgy áll őrt a kisebb Bukura-csúcs felett. A látványnak rövidesen vége lett, de csak pár percre, mert jött a végkifejlet, ahogyan mi is elértük a Sztanisó-gerincél legmagasabb pontját, egyszerre előtűnt az egész északi-gerinc a Pelágától a Bukuráig, végig az északi oldal a Rossz-völgyet szegélyező gerinccel (Culmea

Valea Rea), a Pietrele és a Sztanisó élekkel. Kisütött a nap, és mi csak álltunk és bámultuk ezt a kárpáti világot. Próbáltunk egyszerre fényképezni, csodálni, megjegyezni, lélekben felmászni a csúcsokra, és onnan betekinteni a Bukura-tó katlanjába...

Lefelé hócsatáztunk, futottunk a mély hóban; hiába, sokat tud javítani az ember kedvén a napsütés és a látvány. A Tamás-sziklánál még egyszer visszafordultunk, mert újra ott volt előttünk az egész gerinc. Sütkéreztünk a napsütésben – többünk gyorsan le is pirult, de nem bántuk.

Mivel délután három órára visszaértünk a házhoz, így Csabát megkértük, hogy ajánljon még egy alternatív útvonalat, mert szerettünk volna még ismerkedni a hegységgel. Javaslatára a Fenyők közötti tavat igyekeztünk elérni (Tăul dintre Brazi, 1740m). Eleinte visszafelé Cârnicnak tartottunk a kék háromszögön. Majd élesen keletnek fordultunk a piros háromszöggel

Bukura II-csúcs

jelölt útvonalra, amely egyértelműen lehetett követni. Általában elmondható, hogy a Retyezát főbb útvonalait sűrűn és jól láthatóan festették meg, így aki odafigyel a jelekre, nem téved el. Nem is szabad, mert a Retyezát-hegység nemzeti park, így komoly büntetésre számíthat az, aki elhagyja az ösvényt.

Utunk a fenyvesben egyre csak emelkedett. Látható volt, hogy erre nem járt ember mostanában, nem volt kitaposott út. A kicsi tóhoz le kellett aztán térni a piros háromszögről és a piros pontot kellett követni... ha lett volna. Itt is vezetőnk helyismerete segítette minket. Kisebb bolyongás, erdei patakokon való átkelés, csípőig süllyedés a hóban (de mit is várjon az, aki a téli Kárpátokba érkezik, hiszen mi is ezért jöttünk), végül is előbukkant a behavazott felszín. Valóban illet a környék a nevéhez. Csak fenyőfák, és középen egy hópaplan alatt alvó kis tó.

Visszafelé sietnünk kellett, mert sötétedésre vissza szeretnénk volna érni az Enciánba. Csaba a Rossz-völgyön keresztül kalauzolt minket, így nem kellett visszamásznunk a korábbi útvonalon, hanem egy – csak a hegyi vezetők és mentők által ismert – ösvényen jöhettünk

vissza. Igazi vad retyezáti fenyvesben kanyarogtunk, mellettünk meredek leszakadások, kidőlt fenyők, robogó patakok tünedeztek el. Később elértük a sötétben is remekül látható piros kereszt útvonalat, amely ösvény jelei a fejlámpa fényét pompásan visszaverték. Este hétre érteztünk vissza tele élményekkel. Fantasztikus nap volt! Táv: 13,5km, szint: 1884 m.

2014. március 09. (vasárnap)

Reggel nyolckor indultunk vissza az autókhoz Cârnic-ba az Encián-menedékházból. A nap szikrázóan sütött, sajnáltuk otthagyni a hegységet. Szerencsére a Bihargók csak később indultak el, így még kimásztak az előző napi Sztanisó-élre, és nagyszerű fotókat készítettek.

Mi többször is visszaneztünk hála Mikinek, aki felhívta figyelmünket, hogy érdemes visszapillantani, mert a Retyezát-csúcs ott van mögöttünk. Lefelé az úton csak annyi említésre méltó történet, hogy többször is megelőztek minket duhaj románok. Kicsi idő múltán aztán már mi értük be őket autóinkkal, mivel defektet kaptak – ami nem csoda, örültek módjára vezettek a rossz földes utakon. Balkáni nép.

Encián felé

Hazafelé benéztünk Demsus faluba is (Demsdorf, Densuş). Erdély egyik legrégebbi temploma áll ebben a községben, az írások szerint beépítettek ókori, a Római Birodalom idejéből származó köveket is. Találtunk magyar sírokat, mivel a templomot sokáig a református magyarok és az ortodox románok közösen használták. Bár kértük a pópát, hogy hadd juthassunk be a harangtoronyba, ő ezt nem engedélyezte. A harangtoronyon állítólag magyarul található a következő felirat:

Bukura-katlan

„Ha már hangodat nem hallhatom, legalább e harangszava emlékeztessen rád!” (Margittai Gábor: Utazás a végeken – Külső magyarok, 134. oldal). Talán ezért nem engedte meg a pópa a látogatást...

Karánsebes (Karansebesch, Caransebes) felé átkeltünk az Erdélyt a Bánságtól elválasztó/összekötő hágón, az Erdélyi-vaskapun (Poarta de Fier). A törökök a XV. században többször is ezen a hágón keresztül igyekeztek előzönlenni Erdélyt. 1442. szeptember 6-án Hunyadi János kb. 15.000 fős hadseregével tönkrevverte a mintegy 81.000 fős török hadat a szorosnál. A csata emlékére 1896. szeptember 6-án egy négy méter magas, öntöttvas harci buzogányt állított Hunyad megye magyarsága. Az emlékmű egészen 1992-ig létezhetett, amikor is „ismeretlen tettesek” a nehéz szobrot egyszerűen ledöntötték, majd a közeli tóba dobták. Megtalálását követően a várhelyi (Burgort, Sarmizegetusa) múzeumba vitték (ez a helyi rendőrség közvetlen szomszédságában van), ahonnan 1994-ben végleg eltűnt. 2003-ban még a talapzatát is ledőzerolták, felelős azóta sincsen.

Erdély egyik legrégebbi temploma

A Vaskapu után Karánsebes, Lugos és Arad érintésével értünk haza Budapestre. Úgy gondolom, és bízom benne, hogy megint egy életre szóló emlékek lettünk gazdagabbak az erdélyi tájnak és az erdélyi embereknek köszönhetően. Táv: 6 km, szint: 665 m.

Írta: Miklós Gábor

Átnézte: Kóródi Dániel

Fényképek: Bartók Csaba, Csányi Miki,

Horváth Gyula, Miklós Gábor,

Novák Zsolt, Nyikos András, Szabó István

Mazury-ramazuri

MKE-vízitúra a Mazury-tavakon, 2013. július 6. – július 14.

Mazurya - a több mint 3000 tavával, az azokat összekötő kicsiny folyócskákkal, vízivilágával, vörös téglából épült gótikus lovagváraival és parkjaival - a világ 7 új csodája verseny döntőse.

Úgy terveztük, hogy a vízitúrán kívül a környék látványosságait is megnézzük szabad időnkben. Esténként bőven jutott időnk a társasági életre is, ami már odafelé a 15 fős kisbuszunkban kezdetét vette...

Az első napunkon kora délután már *Krakkóban* csodáltuk a lenyűgöző belvárost, s csak késő este villamosoztunk haza faházas tranzitszállásunkra. Másnap Varsó felé megálltunk *Kielcében*, hogy láthassuk a Krakkói püspökök gótikus palotáját és katedrálisát. Délben felvettük csapatunk repülővel ide érkező tagjait, majd késő délután még megálltunk *Nidzicában*, Warmia-Mazúria kapujában. A Nidzicai várral ízelítőt kaptunk a Teuton Lovagrend várainak hangulatából. Estefelé értünk *Ruciane Nidába*, vízparti szálláshelyünkre, ahol vízi vezetőnkkel már meleg vacsorával vártak minket.

Első víznapunk reggelén kajaktúránk kiindulópontjába, *Sorkwitybe* buszoztunk. A városka romantikus neogótikus kastélya közelében végre kétszemélyes kajakokba ülve vízreszálltunk. Ragyogóan sütött a nap. Zetőnk, Tadeus végignézett nem annyira fiatal csapatunkon, s közölte velünk, hogy semmi esélyünk az általunk tervezett 110 km-es távolságot 5 nap alatt teljesíteni. Hiába biztattuk, hogy nem vagyunk kezdők... Áttervezte a túránkat, s kisebb napi távokra osztotta. Kajakjába szállva egyetlen kezdő és úszni sem tudó, ámde sportos ifjú társunkkal, maga mögé utasított bennünket, s igen lassú tempóban nekiindult a *Lampackie* („lámpácska”) nevű tavon.

Piciny, hangulatos csatornákon át eveztünk rétek és erdők mellett, néhol fákat, ágakat kerülgetve, egyre mélyebben hatolva a tavi vadon titkos világába. A folyócskákban van egy kis áramlás, de az állóvíz tavakon csak lassan lehet haladni. Egy óra alatt beláttuk, hogy ebben a tempóban haladva igaza lesz a vezetőnknek. Ezért összebeszéltük, hogy minden hajónkkal egyszerre megelőzzük őt, s elhúzzunk mellette,

hogy lássa, nekünk nem elég az ő tempója. Megértett minket... így már jobban haladtunk...

Öt tavon és néhány kisebb folyócskán (strugán) keresztülvettünk az utunk, melynek természetes szépsége képzeletünket jócskán felülmúlta. A tavi vadon méltóságos csendje, nyugalma, növény és állatvilága lenyűgözött bennünket és észre sem vettük az idő múlását. Hamarosan elértük *Bienkit*, a vezetőnk által lerövidített táv végét. Itt megálltunk, hisz a reggeli óta nem ettünk-ittunk. Még csak 2 óra volt. Zetőnk most már kicsit másképpen nézett ránk... Még azt is elnézte nekünk, hogy sörözünk, bár eleinte ezt kifejezetten tiltotta. Később hagyta, hogy tovább induljunk, eredeti célunk felé. *Biale tavnak* egy elvarázsolt kis szigetén ismét megpihenünk, fürdünk. Utunkat hatalmas páfrányok és égerláp erdők kísérik, míg egy kis strugán elérjük *Gant tavát*, majd újabb folyócskán, a „*Babieta strugán*” hamarosan elérjük enapi eredeti célunkat, *Babieta* falvát. Itt már igazi „wodák” kiskocsmában ihattuk meg jól kiérdemelt „manőver-italunkat”, majd hazabuszoztunk a faház-as szállásunkra.

Másnap már nem korlátozott bennünket vezetőnk, sőt azt is elfogadni látszott, hogy nekünk evezés közben 2-3 óránként muszáj egy kis sört innunk. Aznapra adódott az első átemelés, egy öreg *malom épületnél*. Utána 5 tavunk, 4 kisebb strugánk volt még. A tövidék változatosan szépséges. Kis hajóink csendben siklanak az apró tavakon, vízimadarak és vízililiomok között. *Spichowoban* Tyskie sört iszunk. Eredetileg ez lett volna aznapra célunk, de kevésnek bizonyul. Úgy dönt a társaság, hogy megnöveljük a napi adagot, hisz az 5. napunkra esőre számíthatunk. Tovább evezünk keskeny tavakon, gyönyörű

mezők, mogyoró és berkenyefa erdők között, míg megérkezünk *Zgonba*.

Délután még várnézöbe megyünk a környékre. A német kereszties lovagrend tagjai védő várakat építettek a környékre. *Ryn* hatalmas helyreállított várában múzeum és hotel működik. Az üdülővároskában öreg malomépület is van a tóparton. *Gizyckoban* a lovagvár ma egy luxushotel. Érdekes látnivaló még a Łuczanski csatorna felett 1898-ban épült gizyckoi 100 tonnás, kézzel nyitható híd, valamint a Boyen Erőd, mely egy keskeny szurdokban fekszik 2 nagy tó között. A csillag alakú erődöt 1844-1856 között építették IV. Frigyes Vilmos porosz király parancsára. Az erőd területén a II. világhábrúban laboratórium működött. Hazafelé láthatjuk még *Ketrzyn* hatalmas vár-bazilika együttesét, mely Regionális Múzeumnak ad otthont.

A 3. víznapunkon talán a túra legszebb részén haladtunk keresztül. Áthaladtunk Mazurya legmélyebb taván, a 72 méter mély *Mokre-tavon* is, melyet öt sziget és három természetvédelmi terület tesz változa-

tossá. Egy csepp Skandinávia! Itt is nagyot úszunk és fürdőzünk. Továbbhaladva a *Krutynia folyón* számos vízimadarat (kopasz sas, halászsas, kanadai daru, uhu, jégmadár, kukorica vízcisibe) láthatunk természetes élőhelyükön. A vadkacsákat, hattyúkat közelről is megzemléljük (akár amint éppen verekednek:-). A kicsiny és gyönyörű *Krutyniske-tó* következik, majd *Krutyn* városka ápoltt partjai, ahol megállunk némi energia-utánpótlásra. Délutánra még több óra evezés van hátra. A csendesen kanyargó folyón továbbhaladva utunkat védett erdőségek, nádasok, kidőlt fák és valami határtalan nyugalom kíséri. Átevezünk a hatalmas Piszka erdőségen, útközben sűrű nádasban bevezünk egy kis tóra, melynek partján, *Wojnowo*-ban megtekintjük az óhitű ortodox templomot és kolostort. Vissza és továbbbevezve végig nyíresek és égeresek kísérik a tündöklő folyócskát. Sűrű a növényzet, a vízben nagyon ritka fajokat láthatunk, mint a vízi orchidea, a lilium és a sasanka. A víz a nagyobb mélységben is átlátszó, a vízalatti állat- és növényfajok, kagylók, ka-

vicsok kristálytiszttán látszanak a kis folyóban. 32 km után *Novy Most*-nál fejezzük be a napunkat.

Másnap *Iznota* környékén különleges, sötét színű a folyómeder. Elhagyjuk a buja növényzetű *Gardínskye tavat*, s hamarosan lenyűgöző tájkép tárul elénk: a *Beldany-tó* a vitorlásaival! A tó elején kikötünk *Kamien*-ben, mely elvileg utunk vége lenne. Ám némi energia bevételezése után hirtelen úgy dönt a társaság, hogy az 5. esős víznapra hagyott fél napi evezést most teljesítjük. A kiemelt hajókat és felszerelést újra üzembe helyezve nekivágunk Mazuria egyik legnagyobb tavának, a Beldány tónak. A tavon hatalmas élet folyik, rengeteg vitorlás, kicsi-nagy, meglepően nagy és gazdag kikötők, innen-onnan vidámság, zeneszó hallik. A tó méltán az egyik nyaralócentrum, nem esik nehezünkre az állóvízben 10 km-t evezni. A tavat az ipartörténeti műemlék *Guzianka zsilipen* hagyjuk el. Még továbbvezünk kis folyókon és tavakon. Jól elfáradva haladunk át *Ruciane Nida* városka kőhídja alatt, és érjük el kikötőhelyünket, mely egyben a szálláshelyünk is. Kicsit búsan helyezük „végső nyugalomra” kajakjainkat.. Jólesik a bőséges meleg vacsora majd utána a vízparti beszélgetés.

Négy napig evezéseinket végig szikrázó napsütés és nyugalmat árasztó szélcsend kísérte. Az 5. víznapunkon nem bánjuk, hogy csakugyan ömlik az eső egész nap. Örülünk, hogy előre levezttük az asznapi távunkat, teljesítvén 4 nap alatt az ötnapi úttervünket. Így most várnéző körútra megyünk. Első állomásunk *Reszel*, ahol a vár hatalmas henger alakú toronnyal díszel. A *Lidzbark Warminski*-i vár ma püspöki rezidencia, mely a kereszties lovagvárak jó példája, kerengője és gyönyörű falfestményei vannak. A vár pincéjébe még a XIX. században zárták be az utolsó boszorkánysággal vádolt szerencsétlent. Utunk *Ornetúba* vezet, ahol a középkori óratornyos városházán úgy fogadnak minket magyarokat, mintha vártak volna. A XIV. századi székesegyház belül is különleges. Délutánra érünk *Frombork* várhegyére. A várban 2 torony van. Kopernikusz magántornya lakásával és irodájával, valamint a Radziejowski Torony a Foucault-ingával. A székesegyház orgonája minden egyes orgonasípját angyalakkal díszítették. Éppen koncert van. A torony tornácáról az esőben is jól látható a Balti-tenger. Kényszerrel érzünk, hogy leszaladjunk az

esőben a tengerpartra...de késő van, sietnünk kell.

Az *Elblagi csatornát* csak a buszból látjuk, amikor felette átmegyünk az autópályán. Kár, ugyanis történelmi műemlék, az egész világon egyedi az 5 lejtő együttese, speciális vontatóeszközökkel viszik fel a hajókat síneken. A csatorna szintkülönbsége elérheti a 100 métert. 1860-ban nyitották meg.

Végül, már késő délután elérünk *Malbork*-ba, ahol a vörös téglából emelt lovagrendi vár egykor a kereszties nagymesterének székhelye volt, s a legnagyobb ilyen jellegű építmény Európában. UNESCO Világörökség. A várat bástyákkal, kapukkal megerősített többszörös védőfalövezet veszi körül. A kereszties nagymesterének palotája a késő gótikus udvari építkezés legnagyobb vívmányának számító építmény. A reprezentatív nyári refektórium a várbelső legszebb része. A lovagvárban jelenleg múzeum van. Ezelősen rohanjuk végig a várat, csak 2 óránk van rá, s az nagyon kevés ennyi csodára... tömény gótikára...

Este tíz órára értünk haza, persze éhen maradunk. De reggel kitették nekünk megmelegítve a vacsorát, és elcsomagoltatták velünk a reggelinket útravalónak. A lengyelek nagyon kedvesek voltak velünk mindig, mindenhol. Barátsággal búcsúztunk el vendéglátóinktól, majd hazaindultunk.

Kora délutántól már *Varsóban* sétálgattunk és bá-mémszkodtunk a városban. Meglepően rendbehozott, tiszta, felújított belvárost, vidámságot, hangulatos utcai koncerteket találtunk.

Másnap hazabuszoztunk, s az egész tóvilág csak egy mese maradt...

A Túrakerékpáros Osztály tavaszi tekergéseiről

Csepel-sziget 1.

Az első közös bicajozásunk április 24-én volt. A Margit-híd Budai-hídfőjénél a 9 órai találkozót, aki lekéste, a Kopaszi-gát parkjában bevártuk. Tovább gurultunk Dél-Budára, a Vasmacska Teraszra, ahol meg minket vártak. Jó hely, már a Székely zászló láttán is.

A budai oldalon, egészen a Nagytétényi kastélyig tekertünk. Egy másik alkalommal folytatjuk majd ott, Érdre az utat.

Visszakanyarodva, áthajtottunk az M0 hídon Csepel-szigetre, utunk céljához: a Lakihegyi rá-

diótoronyhoz. 314m magasságával Magyarország legmagasabb építménye. Természetesen agyon főtöttük. Az év első fagyizására nem kérették magukat társaim. Kissé lejjebb Halásztelek központjában a Tuttifrutti cukrászdát tudom ajánlani, szembe vele egy olcsó intézmény is található.

Hazafelé fordulva, a Háros-sziget melletti horgász telepen, a Csutak sörözőben fogyasztottuk el kései ebédünket, jól átsütött fokhagymás lángost, aztán irány haza.

Csepel-sziget 2.

Második utunkon május 24-én a Csepel-sziget északi csúcsát kerültük. A Margit-hídi 9 óras találkozó után, a Csepeli HÉV Közvägöhi végállomásánál álltunk meg ismét. Elöször benéztünk a Kvassay zsiliphez, meg a második munkahelyemhez, aztán legurultunk a Gubacsi-híd alatti neves evezös klubhoz. Onnan a Ráckevei-Duna partján tekertünk. Nagy sajnálatunkra a helyi kavics helyett zúzott kövel szórták fel az utat, amiért defektet is kellett javítanunk.

Tisztelegtünk Kolonics György olimpiai bajnok kenusunk emléke előtt azon a helyen, ahol edzés közben életét vesztette.

Letekertünk az autópályáig, és a szerviz úton kereszteltük a szigetet. A Kavicsos tónál fotóztatva pihentünk egyet. A Háros szigeti hídtól, már mindenkinek ismerős volt a hazafelé vezető út. A Csutak sörözőben álltunk meg ismételten lángosozni, majd a püposodó felhőket látva siettünk haza.

Dunakanyar

Elszakadva Dél-Budától, június 8-án északnak vettük utunkat. A Margit-híd pesti hídfőnél találkoztunk 9-kor. Szép szabályosan a kerékpárúton tekertünk. Kár, hogy Dunakeszi alatt még kimaradt egy 2 km-es szakasz, ami nincsen aszfaltozva, emiatt a bicajosok kénytelenek a sóderpadkán, vagy az úton haladni. A többi részen nagyon szépen tekergetünk a Duna-parti régi és új házak között.

Zsuzsával, Ágotával előre megbeszélve, vezetésükkel felkerestük Nagymaros feletti bungalójukat. A panorámát most nem ecsetelném. Ebédelni legurul-

tunk a folyóparti halsütödéhez, kávéra pedig Péterhez, a Zebegény alatti oázisba. Vonattal utaztunk haza.

A következő bicajozásunk nagyobb lélegzetű lesz: társulunk a PKE programjához, Vámos Laci által szervezett Alföldi Kéktúra egy hetes tekergéséhez.

Stauróczy Tamás

A PKE évi rendes május eleji vízitúrája

(2014. május 1-től május 4-ig.)

Mára már hagyomány a Pestkörnyéki Kárpát Egyesület május elsejére időzített vízitúrája. Vámos László idén is alapos szervező munkával, közel hatvankét bátor versenyzőnek (magyarországi és erdélyi túratársaknak) tette lehetővé, hogy közös kalandként néhány napot együtt tölthessünk valamely folyónk szelíd vizén. Idén a Felső-Tisza magyarországi részére esett a választás Tiszabecstől Tiszamogyorósig. A magam részéről az öszenői lapátolásból kimaradtam, szerettem volna a Tisza-túrát szárazon megúszni, a csapatot háttér munkával kiszolgálni. Kocsiban ülve, csomagot szállítva, faluról falura követtem a társaságot. Kamasz koromban busszal, vonattal, autóstoppal bejártam már az ország nagyobb tájegységeit. Most, szolgálat közben is örömet szerzett bekukkantani csendes falvak életébe, gyűjtögetni féltve őrzött népi kincseiket.

Vízitúrás csapatunk érkezése a Tivadar- Kisar közötti Tisza-híd alá

Vámos Laci, a túra szervezője, Tiszabecsnél a Tisza partján, indulás előtt, eligazítást tart. „Kedves Túratársak! Arra van a Tisza, arra kell majd lapátolni.”

Vízre száll a csapat apraja és nagyja. A képen Zánki Pill Zsuzsa unokája a kicsi Boglárka és szülei láthatók. Bogi igen jól viselte vízitúra megpróbáltatásait.

A harmadik tiszai táborunkat Tiszaadony – Tiszakerecsény térségébe terveztük. Hatalmas terméskövekkel védett magas partoldalok miatt nem tudtunk kikötni, ezért újabb hosszú kilométereket kellett a csapatnak „bevállalnia”. Alkalmas kikötő és táborhely csak a messzi Tiszamogyoróson ígérkezett. A vihar közeledett, a csapat elcsendesedett, várta a vezető nem egyszerű döntését. Vámos Laci kiadta a parancsot: „tovább kell lapátolni!”. De, mint ha az égieknek is dirigált volna, ahogy a kenus társaság továbbindult, szinte azonnal nyakukba szakadt az ég és a jégeső. A fentiek félreérhették Lacit és csapatát, mert napfényt igényeltek, nem jégesőt. Jéggel vastagon terített tiszamogyorósi Katkó kempingben nagy szeretettel és szolgálatkészséggel fogadták a viharvert kenus társaságunkat.

Kölcsey Ferenc ülő szobra Szatmárcsekén a község művelődési háza előtt. Kölcsey Ferenc a mai Románia területén fekvő Szódemeteren született (1790. augusztus 8-án). Szatmárcsekén gazdálkodott, hirtelen, gyorslefordulású betegségben fiatalon Csekén halt meg (1838. augusztus 23-án). Szatmárcsekei magányában írta a Hymnus a Magyar nép zivataros századaiból című költeményét. 1823. január 22-én fejezte be. 1989 óta, ezt a napot ünnepeljük a Magyar Kultúra napjaként.

Szatmárcseke másik nevezetessége a református népi csónakos fejfás temető. A községet mára már, inkább a különleges, szépen karbantartott kopjafás temető miatt keresik fel. Mindegyik fejfa nyugatra néz.

Tiszacsécse, felújított református templom fiatornyos haranglábbal. A gyönyörű fiatornyot ácskapcsok és vas szögek nélkül, szép csapolásokkal és keményfa szögekkel építették.

Csécse (Tiszacsécse) egykoron a Kölcsey család birtoka volt. Az isten háta mögötti falut Trianon óta még átjárhatatlan cseh, majd orosz, jelenleg ukrán határ is sújtja.

Móricz Zsigmond (született: 1879. 06. 29. Tiszacsécse, meghalt 1942. 09. 05. Budapest.), egész alakos szobra szülőháza udvarán. Ez a szobor látható Budapesten az íróról elnevezett téren. Édesapja földműves, balszerencsés „vállalkozó” volt. Hitelre vett cséplőgépük szerelés közben felrobbant (a biztosító nem fizetett), a jól jövedelmező vízimalmukat elvitte egy tiszai jégzajlás. A sokgyermekes család, embertelen nyomorban élt. Még csoda, hogy Móricz Zsigmond a Hétkrajcárban nevetni tudott szomorú helyzetükön. Legismertebb regényét az Árvácskát, egy szintén nagyon szegény sorból jött lány – Littkey Erzsébet – Csibe életútjából írta. Az író 1928-ban így vallott szülőfalujáról: „Énnekem Csecse maradt a tündérsziget, ahová mindig visszavágytam, ahová mindig úgy tér vissza az emlékezet szárnyán a lelkem, mint a boldogság és a béke kedves szigetére.”

Második táborunk Szatmárcseke határában kialakított táborhelyen volt. A tulajdonos még nem várt vendégeket, érkezünkre a fűvet le sem kaszálta. Vámos Laci szervezésében a környék Pálinka Lovagrend lovagja rögtönzött bemutatót, kóstolót tartott. A lovak új talárba öltözve, nyakában medállal, saját pálinkafőződjének dísz oklevelét tarja kezében.

A Tisza jobb partján Tivadarban egy tölgyfából faragott szoborkompozíció található, rajta Petőfi A Tisza versének utolsó strófájából: „Zúgva, bőgve törte át a gátot” sora olvasható. „A szó elszáll, az írás megmarad.” De micsoda ereje van az írásnak, főleg, ha mestere a szónak fabrikálja! 1847. februárja óta a környéket többször elmosta az ár, de Petőfi költeményére talán szóról – szóra a mai napig emlékezünk.

Írta, fotózta: Mályi József

A Börzsöny csúcsai

Börzsöny néhány jellegzetes csúcsának bejárására három részes túrát szervezett a PKE. A meglátogatásra került magaslatok: Miklós-tető (724 m), Magosfa (915 m), Nagy-Mána (707 m), Nagy-Inóc (826 m), Nagy-Hideg-hegy (865 m), Magas-Tax (740 m), Pogányvár (823 m), Csóványos (938 m). Mind ezek a Börzsöny Csúcsai jelvényt szerző túramozgalom részei, mely mozgalom célja a hegvidék és annak természeti szépségeinek bejárása, megismerése. Vámos László szervezte/vezette túrákon – amelyeken volt szerencsém részt venni –, készült felvételekkel emlékezünk a jó hangulatú eseményekre.

Az első Börzsöny csúcsai túrára 2014. február 1-én került sor. Ekkor a Miklós-tető – Magosfa – Nagy-Mána elérése volt a cél.

Téli, kissé havas körülmények között gyalogoltunk. Elsőre a Miklós-tetőre kapaszkodtunk fel, ahol gyorsan megválasztottuk A Börzsöny csúcsai jelvényt szerző mozgalom igazoló füzetében feltett kérdést. Mi a csúcs melletti fa oszlopra zölddel festett kétjegyű szám? Hasonló volt a kérdés Magosfánál is. Nagy-Mána esetében az első piros jezés helyét kellett meghatározni.

Nagy-Mána-csúcsról a piros jelzésen leereszkedve szépen megmunkált fa emlékműhöz értünk. Dr. Tóth Péter tragikus balesetben hunyt el, ott ahol a kegyhelyet a család állította. Állítólag farkas nyomát kereste a Börzsönyben és fotózás közben zuhant le. (infó: turistautak.hu)

A második börzsönyi csúcstúra 2014. március 8-ra esett. Ekkor a Nagy-Inóc – Nagy-Hideg-hegy – Magas-Tax megmászására vállalkoztunk. Csatunk hamar bevette a Nagy-Inóc tetejét, majd megválasztottuk a mozgalmi kérdést. Hány méterre áll a csúcskőtől D-re a csúcskőnél magasabb szikla? Kb. 5 m vagy kb. 20 m?

Nagy-Hideg-hegyről lejövet a Magas-Taxi turista-házhoz értünk. Ahol az MKE Sízszakosztályának képviseletében Galgóczy Csaba forralt borral kínálta szomszjas csapatunkat. Megtudtuk, hogy az erősen elhasználdott ház tulajdonosával való egyezkedést követően, egyesületünk részt vállal a felújításban.

A remek útvonalon megtartott túra záróaktusa a hölgyek nőnapra köszöntése volt. Vámos László figyelmességének köszönhetően egy szál tulipán és jófajta borocska emelte a búcsúzkodás előtti hangulatot.

Barangolás a Budai-hegységben

Mérai Róbert vezette túrára készültünk 2014. február 15-én. A túra útvonala: Farkasrét (Márton Áron tér) – Kilátó-szikla – Frankhegyi-th. – Farkas-hegy – Felsőszállás – Sorrento – Szent-Mihály szikla – Makosmária – Normafa – Széchényi-hegy – Farkasvölgy – Farkasrét, hossza pedig 20 km. Mindössze 450 m szintemelkedés volt kalkulálva, tehát nem nevezném nehéz túranak.

Az első emelkedőnk – a Kilátó-sziklára menet – az Ördögromi-kőfejtő természetvédelmi terület turisztájával kezdődött.

Sorrento Szikla „a magyarázat szerint a hely az olaszországi, nápolyközeli Sorrento tengerpartjának szikláiról kapta a nevét. Lehet, hogy a hasonlat igen merész, de az egészen biztos, hogy a Sorrento és környéke Budai-hegyek egyik legszebb, és mégis legkevésbé látogatott része.”

Elfoglaltsága miatt később indult Kébel Ádám barátunk itt érte utól csoportunkat. Néhányan a sziklánál kissé elidőztünk, mire a csoport jelentősen előre haladt. Utunkat keresgélve olyan „panorámás” sziklákon jártunk, melyek az eredeti tervben nem szerepeltek.

A „szakadárók” a Szekrényes-hegy (365 m) egy látványos sziklája előtt.

Mátrafüred – Kékestető – Mátrafüred

Annak ellenére, hogy három héttel korábban, Szűcs Gábor túratársammal az egriek részére Kékes túrát szerveztünk, vezettünk, elmentem a Mérai Róbert túrájára is. A korábbiin kétszer vert el a jégeső, most nagyszerű időben kirándultunk. A túra útvonala: Mátrafüred alsó vm. – Kozmáry-kilátó – Sástó – Farkas-kúti rét – Mátraháza – Kékestető – Disznó-kút – Négyeshatár – Peres-bérc – Koborós-tető – Mátrafüred volt, ideje pedig 2014. május 24-e. A jól kigondolt útvonal hossza 21 km, szintemelkedése pedig 1100 m. A gyaloglás véletlenül egybeesett a Kékes csúcsetúrával is, emiatt aztán meglehetősen sokan voltak mindenfelé. A csúcson pedig a futóverseny műsorvezetője szórakoztatta a tömeget. Na, ez nem hiányzott nekem. Rövid ebéd után odébb is álltunk.

A sástói tanórányon nem nehéz madarakat fotózni, hiszen fából vannak. Csupa érdekes dolog van ezen az úton, főleg a gyermekek részére.

Mátrafüredet a Kilátó utcán elhagyva ezen a szépen faragott kapun keresztül vezetett utunk a Dobogó-hegyen, kb. 363 m magasan lévő Kozmári-kilátóhoz. Az ismertetőik szerint a kilátó 1900-ban épült, nevét Kozmár János üdülőtelep-igazgatóról kapta. Gyönyörű kilátás nyílik innen a Mátraaljára és Gyöngyösre.

Ez a csúcskő hirdeti az országunk legmagasabb pontját. Kékestető 1014 m magas és 1997 óta a népek barátságának szentelt Békehegy. A tábla felirata szerint, a béke a legnagyobb emberi teljesítmény.

Popovics Béla és a Magyar Örökség-díj

Egy kicsit, mindig odafigyelek az év jelentősebb napjaira, számon tartom őket. Június 21-e nyári napforduló, az év leghosszabb napja. Az ókori kultúráknak egyik legfontosabb, a Nap és ennél fogva a fény diadalának ünnepe volt, amely a pogány ember hiedelmei szerint a világhosszág és a sötétség állandó harcán alapult. 2014.-ben, ezen a jeles napon, a felújított Pesti Vigadó (Magyar Művészeti Akadémia) disztermében, újabb (világító) neveket írtak a Magyar Örökség-díj Aranykönyvébe. Ez alkalommal kedves barátom, a munkácsi tanárember Popovics Béla neve is bevésődött a „Magyarság Látthatatlan Szellemi Múzeumának” nagykönyvébe. Csupa nagybetűvel!

A Magyar Örökség-díjat 1995-ben Farkas Balázs, Fekete György és Makovecz Imre javaslatára a Magyarországi Alapítvány kuratóriuma hozta létre. A Magyar Örökség Díjat azok kaphatják meg, akik tevékenységükkel hozzájárultak a magyar kultúra, gazdaság, sport, tudomány, azaz a magyar társadalom erkölcsi, szellemi felemeléséhez.

Csak néhány nevet említek az eddig kitüntetett (élő és posztumusz) sok-sok kiválóságaink közül:

Papp László, Neumann János, Tőkés László, Balczó András, Márton Áron, Makovecz Imre, Kodály Zoltán, Egerszegi Krisztina, Sinkovics Imre, Tamási Áron, Sándor György, Weöres Sándor, Szentgyörgyi Albert, Mindszenty József, Prohászka Ottokár, Bójte Csaba atya, Wass Albert, Duray Miklós, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Kalácska együttes, Papp Lajos (szívsebész) és a tavalyi évben az *Erdélyi Kárpát–Egyesület*.

Idén, a második alkalommal megrendezett díjátadó ünnepségen Dr. Hámori József elnökletével a tudósokból, a magyar kultúra legjelesebb képviselőiből álló 32 fős Magyar Örökség-díj Bíráló Bizottsága Magyar Örökség Díjra jogosultnak tartotta Faragó Laura előadóművészt, Jónyér István asztaliteniszezőt, Gazda József művészeti, szociográfiai és közíró, *Popovics Béla helytörténész*, Losonczy Áront a fényáteresztő beton feltalálóját és szabadalmának megvédéséért folytatott küzdelmét, Hamerli családot, a pécsi kesz-

tyű manufaktúrájának létrehozóját. Magyar Örökség Díjban részesült Matuska Márton délvidéki (borzalmes események) tényfeltáró munkássága.

Popovics Bélával 1995/96 telén találkoztam először, az Első Kárpát-koszorú Expedíció idején. Béci a Vereckei-hágónál, éppen március 21-én (napégyenlőség idején) csatlakozott a két főre zsgorodott gerinc csapatunkhoz. Az Uzsoki-hágóig csoszogtunk együtt túrási léceinkkel. A néhány napos közös túránk végén, azt vettük észre magunkon (Mezey László és én), hogy Béci jelenléte, vidámsága, Isten-szerete mosolyt, nevetést varázsolt a hónapokon keresztül hóban, fagyban cserződött, szélfútt kőarcunkra. Azóta több közös túránk volt sokfelé Kárpátalján. Béci „bácsi” a Vámos Laci szervezte 2004-es nyári Kárpát-koszorú expedíciókon is velünk tartott, az 1920-as Hármashatártól (lengyel, román, cseh), az Asztagtól, vagyis a Fehér-Tisza forrásvidékétől Kőrösmezőig.

Popovics Béla az 1990-es évek második felétől Munkács irodalomtörténetét tanulmányozta. A doktori címét egyéb, milliós elfoglaltsága miatt nem tudta megvédeni de az évekig tartó kitaró kutató munkából (Országos Széchenyi Könyvtár, Beregszászi Állami Levéltár), egy alapos kézikönyv született *Munkács kultúrtörténete a korabeli sajtó tükrében* címmel, mely főiskolák, egyetemek irodalomtörténetek, kutatók forrásanyaga lett (2005. Kárpátaljai

Magyar Cserkészszövetség, Munkács). Béci neve jelenleg, leginkább a Feszty Körkép keletkezési helyével fonódik össze. Munkács környékén sokszor és sokat barangolt.

Béci 1996-ban a Csongrád megyei Ópusztaszeren, a Nemzeti Történelmi Emlékparkban találkozza az igazi körképpel, meglepetten ismerte fel a Feszty-körkép dombjai és a Munkács környéki magaslatok közötti hasonlóságot. Hosszas kutató munka árán, Kendereske határában rátalált arra a helyre, ahol Feszty Árpád és jeles társai (Mednyánszky László, Újváry Ignác és később Spányi Béla) a körkép vázlatait készítették. Popovics Béla kezdeményezésére, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség munkácsi szervezete azon a helyen magyarországi támogatással egy panoráma-kilátót hozott létre, ahol a körkép gravírozott másolata összevethető a valódi tájképpel. Az emlékhely terveit Gallov József építész készítette. A Panoráma-kilátót 2013. szeptember 21-én adták át az érdeklődő nagyközösségnek. Reméljük, hogy ez a rotunda szerencsésebben vészeli át az ukrán nacionalisták időről-időre fel-feltámadó viharait, mint a Matl Péter szobrászművész (Béci egykori osztálytársa) tervezte, mostoha sorsú Verecke-emlékmű.

Fénylenek az ezer lámpású kristálycsillárok. Fénnyel fűrésztik a kitüntetetteket. Elgondolkodom. A semmiből indulni, szorgalommal, kitartó, szívós munkával valami olyan magaslatra jutni, amit már „szigorú tekintetű nagy emberek” is észre vesznek, szóra méltatnak. Tenni valamit, ami nem hétköznapi. Önzetlenül, haszonlesés nélkül tenni valami olyasmit a KÖZÉRT, a NEMZETEMÉRT, ami méltóvá tesz arra, hogy közösségem befogadjon, megszeressen. Igazából nem is tudom, hogy mit irigyelek a díjazottaktól. Azt hiszem, leginkább az aktív munkásságukat, minden percüket, amivel nyugodt lelkiismerettel el tudnak számolni maguknak és az ő Istenüknek.

Mályi József

Faragó Laura, Gazda József, Popovics Béla, Jónyer István

Popovics Béla családtagjaival együtt vette át a megtisztelő címet. Felesége Palojtai Márta, a legidősebb leánya Popovics Kinga, Réka, Eszter, a legkisebb Bernadet

Béci beszédet mond, fantasztikusát. Az asztalnál a bírálóbizottság tagjai. A pódiumon helyet foglaló tudósok, művész emberek, a szellemi élet óriásai, akik átnéznek rajta, szóba se állnak veled, áhitattal figyelték Bécit, aki ismét a fellegekbe emelte a hallgatóságát. Dr. Hámori Józsefnek lett volna tiszte végszót mondani, de Béci után alig kapott levegőt.

Ez a panorámakép 2005. március 15-én, a Munkács keleti részén található kendereskei magaslaton készült, annak igazolására, hogy Feszty Árpád festőművész A Magyarok bejövetele körpanorámájának hátterét ezen hely ihlette. Túrátársaim a honfoglalási epizód főbb hegyeinek irányát jelzik, az előtérben – a körpanoráma virtuális központjában – a helytörténész felfedező, Popovics Béla áll. Örömteli hír, hogy a fotó helyszínén 2013. szeptember 21-én Feszty-panoráma kilátót adtak át. „A kilátó közepén elhelyezett betonkörben tizenhat trapéz alakú bazalttáblát helyeztek el, melyeken a körkép gravírozott másolata látható. A képet úgy tájolták, hogy a gravírozott képen látható hegyek és azok eredetiye pontosan egy irányban legyenek, és könnyen összehasonlíthassa azokat bárki.” olvasom az idézett részt a Kárpátalja Online Hetilapban.

A Kárpát Egyesület Eger túrázói – Bélának köszönhetően, abban a szerencsés helyzetben voltak, hogy idejekorán részesei lehettek ezen nagy horderejű felfedezés bemutatásának. (Nagy Péter)

Közös túráinkon készült fotók

A siléces kép 1995/96 telén, az Első Kárpát-koszorú Expedíció idején készült. A csapattúrás 2004-ben Pop-Ivánon. Az erőd-szerű kőépületnél (Pop Iván, csillagvizsgáló a „lengyel időkből”). Ahova nézünk, ott volt valaha a lengyel kettős sas dombormű. Az orosz világban nem túrték meg, kivették. (Mályi József)

Meglepetések túrája

Keresztül a Bükkön címmel hirdettem túrát 2014. június 7-én, szombaton. Útvonal a Egerből-Felsőtárkányba busszal, majd kisvasúttal Felsőtárkány- Fútóház – Stimecz-ház között. A gyaloglást innen számítva – Vöröskő-völgy – Vöröskő- forrás – Óserdő – Szilvási-kő (a Bükk hegység legmagasabb pontja) – Istállós-kő – Istállóskői-barlang – Szalajka-völgy útvonalon terveztem, majd ismét kisvasúttal Szalajka-Fátyolvízesés – Szalajka-Fatelep – Szilvászvárad között. Egerbe menetet pedig busszal. A kivonatkozás miatt a gyalogos távolság kb. 12 km, szintemelkedés kb. 800 m-rel volt kalkulálva.

Arra számítottam, hogy a rövid gyalogút és a kisvasutazás majd vonzza a gyermekes túratársakat, hiszen a gyerekeknek rém unalmas csak úgy menni-menni. Főleg a bevezető szakasz – Felsőtárkány – Stimecz-ház között – a vágányokon haladva tud elég lehangoló lenni. Aszfalton meg a nehéz járművek által vályúsított sínkerülő, helyenként sáros földúton haladni sem örömteli.

Túravezetésem során, ahogyan szoktam, mindjárt a gyaloglás kezdetén elmondtam, hová és minek megyünk, mire számíthat az a kedves turista, aki a városi kínálatból engem választott. Az első meglepetésem: gyermekek sehol, csupa „harcedett”, rigolyáimat ismerő kiránduló. A megfelelő erőnlét ellenére maradtunk a kisvasutas ötletnél, a látványos, szép részekre tartogatva az így megnyer-

Az önterjesztő erdei nebáncsvirág

hető időt. Utólag mondom, jól döntött a társaság. Megérkezve Stimecz-házára, a Kárpát Egyesület Eger vezette túrákon mostanság kötelező adminisztrációt követően, nekiiramodtunk a Vöröskő-völgynek. A második meglepetés ekkor ért. Egy velem először túrázó idősebb kiránduló felrótta, kimaradt a bevezetőmből a cukorbetegekre vonatkozó kérdés. Pontosabban nem tisztáztam, van-e ilyen beteg a túrázók között. Mert ugye, egy nyilvánosan meghirdetett túrán bárki részt vehet. Ez igaz – válaszoltam. Baj bekövetkezése esetén, természetesen nem hagyjuk magára a szerencsétlenül jártat. Majd hosszasan vázoltam az egyén, a túrázó felelősségét. Ebben a hangulatban érkeztünk meg az időszakosan működő Vöröskő-forráshoz, amit éppen száraz állapotában tekintettünk meg.

Rövid pihenőt követően a Sima-kő irányába megkezdtük a kapaszkodást. Eleinte kidőlt fákat kerülgetve lassan haladtunk. Majd a Sima-kő szikláin áthaladva elértük egy régi erdei vasút nyomvonalának maradványát. Egy darabig azon, majd arról átlépve a turistaútra, folytattuk utunkat az Óserdőig.

A lődörgésnek meg volt a hozománya. Ugyanis, akik jobban bírták az emelkedőt, azoknak volt idejük nézelődni és a természet kisebb-nagyobb szépségeit felfedezni. Ekkor ért a következő és igen kellemes meglepetés. Túratársunk Freytág Csongor – aki végzős botanikus hallgató a debreceni egyetemen –, rend-

Kidőlt fák között a Vörös-kő keleti oldalában

re felismerte utunk során általunk jelentéktelennek tartott, észre nem vett, de valamilyen tulajdonsága alapján érdekes növényeket. Kérdéseinkre még rövid ismertetőt, bemutatót is kaptunk. Különlegesen szépnek láttuk a *Turbánliliomot*. Majdnem eltapostuk a *Korall gombát*. Az *Erdei nebáncsvirágról* megtudtuk, névadásának okát. A növény önterjesztő, magvait önerőből szórja szét. Melynek mechanizmusa száradáskor a terméshál egyes rétegeinek eltérő mértékű zsugorodása. Tehát, ha egy magtermést alkalmas helyen megérintünk, akkor a mag hirtelen kipattan és messzire elrepül. Jól szórakoztunk az „ugratással”. Nem mentünk el szó nélkül a *Gyapjas gomba*, a *Holdviola*, a *Veronika*, a *Madárfészek orchidea*, a *Fehér madársisak* mellett sem.

Ez a túránkon száraz kórónak tartott kb. 40 cm-re megnőtt növény nem más, mint a madárfészek orchidea. Nem fotoszintetizál, a tápanyagot a gyökerén élő gombafajok biztosítják. Amiket meg a környezetében élő fák „etetnek”. Ebben az élővilágban a fennmaradásért teljes az együttműködés. Nekünk, anyaházi magyaroknak ezt az életmódot tanulnunk kellene

Sajnálatos módon, a rendes fényképező felszerelésem – mondván úgyse fotózok semmit – ezen túrára nem vittem magammal. A mobiltelefonom kamerájával próbáltam megörökíteni a megcsodált növényeket. Ami makró állásban rendesen becsapott, hiszen nem a növény értékes részére, hanem annak hátterére állt az élesség.

A növénybemutatókon felvillanyozott csapatunk hamar felért a Bükk-hegység legmagasabb pontjára. Még úgy tanultam, hogy az Istállós-kő a „csúc”s”. De egy tíz évvel ezelőtti Nyírkarta Bükk térképen már felfedeztem az említett helyet, a „Bükk legmagasabb pontja, 961 m” jelöléssel, ami a sárga háromszög-jelzésű turistaútról letérve könnyedén elérhető. Évekkel ezelőtt megnéztem, de „nincs ott semmi érdekes” megjegyzéssel nyugtáztam. Az említett hely valójában az idén koratavasszal került ismét a figyelmem központjába. Amikor valamelyik weblapon rátaláltam *Regős József*, *„Tényfeltáró dolgozat téves és valós információk nyomában”* című, 2014. január 16. datálású írására. A szerző részletezi a magassági kérdés felvetésének okát, ír a vonatkozó kutatásokról, majd az elvégzett mérések eredményéről. Ami szerint, a *Bükk legmagasabb pontja a Kettős-bérc délnyugati kiemelkedése 960,7 m. Javasolt elnevezése pedig Szilvási-kő*. Ezzel a korábbi csúcstartó, az Istállós-kő 958,1 m magasságával a 3. legmagasabb a Bükkben, hiszen a Kettős-bérc északi orma is magasabb nála.

A szokásos csúcspotót követően átvonultunk a „kegyvesztett” Istállós-kőre, ahol hosszabb pihenőt tartottunk. Majd meredeken lefelé folytattuk utunkat az Istállós-kői-barlanghoz. A mérési adatok szerint 1650 m hosszban 415 m-t „süllyedtünk”. A barlang feljártánál ért a következő meglepetés. Az útelágazásban éppen egy filmfelvétel készült valakivel, aminek hátterét véletlenül a hegyről lejövő csapatunk szolgáltatta. Alig hittem a fülemnek, amikor a forgatás végeztével megtudtam, hogy a riportalany nem volt más, mint a Szilvási-kő túránk ötletadója, Regős József. Pár mondatot váltottunk, majd megkértem, pózoljon nekem egy felvétel erejéig.

Sajnos az előre szaladt túratársaim lemaradtak erről a különös találkozásról. Bizonyára, siettek elérni az Egerbe induló korábbi autóbust. Akik velem maradtak, nem kívántak még egyszer kisvasutatni, tehát

A Bükk-hegység legmagasabb pontját jelző tábla

a Szalajka-Fátyolvízesés – Szilvásvárad buszmegálló közötti kb. 4,2 km hosszú utat nyugodt, nézelődős tempóban jártuk végig. Az egri buszunk indulásáig még maradt idő fagylatozásra, a faluban lévő rétes és lángosütő felkeresésére.

A túrát értékelve kijelenthetem – köszönhetően mind a 17 kiránduló társamnak –, nagyon jól sikerült. A Jó Isten őrangyala vigyázta utunkat, baleset nem történt. Tanulság, egy fotós akárhová megy, – cipekedni lusta ne legyen – mindig vigyen magával megfelelő fotófelszerelést.

Nagy Péter

Regös József a bükki legmagasabb csúcsok kimérésének egyik szakértője

A legmagasabbra a Bükkben!

Tietze Nándor hirdette túra szintén a bükki legmagasabb pontot vette célba, csak más útvonalon: *Felső-tárkány – Gyetra-völgy – Örkő-rét – Nagy-Kopasz – Kettős-bérc (a legmagasabb csúcs! 960,7 m) – Szilvásvárad*. A túravezető a gyaloglásra lazán 19 km távot kalkulált, szintre pedig: sok! Szerencsére nem ijedtünk meg a kiírástól, és 18-an elindultunk a tervezett útvonalra. Szombat reggeli kötelező elfoglaltságom miatt, Egerből indulva gépkocsival mentem a csapat után, melyet Varróháza erdőszélnél utolértem. Gyaloglásunk első részében a Hidegkúti-, majd az enyhén emelkedő Gyetra-völgyön haladtunk. Hegyes-kő aljához közeledve, utunkat rövidítve hirtelen emelkedve értük el az 592 m magasan lévő Gyetra-kunyhót. Ezt a szabad erdei szálláshelyet egyesületünk néhány lelkes tagja, Kakuk László és barátai tartják karban. Értékes hely, mert jó vízű forrás is van a közelében. Rövid pihenő és a szokásos fényképezkedést követően, felmentünk a meredek Hegyeskő-lápnán. Néhány, még szusszal rendelkező társunk a Hegyes-kő 792 m magas csúcsára is feljött. Akik a lápnán maradtak bánhatták, mert csodálatos kilátás van innen a Déli-Bükk nyugati vonulatára, a Sándor-hegyre, az Oltárkőre. A folyamatos emelkedő után, kb. 840 m magasságban lévő Örkő-réti pihenőhelyen kifújtuk magunkat. E helyhez kb. 100 m-re van a KEE öröki kulcsosháza, amelyet most nem kerestünk fel. Szintén kimaradt a kö-

A Gyetra-kunyhóhoz vezető meredek szakaszon

zeli Őr-kő szikláin való mászkálás is, hiszen erőnket a bükki „legekre” tartogattunk. Célunk már csak kb. 3,5 km-re volt előttünk, nyugodt tempóban haladtunk az Almád-töbör – Kopasz-rét irányába. A K+, a Z- jelzésű ösvényeket a Z^ követte, amely az Istállós-kőre felvezetésnél elágazott. Mi a S^ úton mentünk egy keveset, majd erős jobb kanyart véve, fel a Kettős-bérc déli csúcsára. Ez az emelkedő sem volt megerőltető, délután negyed háromkor már a Bükk-hegység legmagasabb pontján olvastuk a táblára írottakat. Az elmaradhatatlan csúcspotót követően visszamentünk az Istállós-kőre vezető elágazásig. Ezen a ponton én visszafordultam Felsőtárkány irányába, hiszen a kocsimat az erdészháznál hagytam. A csapat tovább ment a „kegyvesztett” csúcsra, majd le az Istállóskői-barlang, majd Szalajkavölgy érintésével Szilvásváradra.

Nándor által kigondolt útvonalat és tájat részleteiben ismertem és azokat gyakran járom, de a bükki átkelést ilyen módon összeállítani, eszembe sem jutott volna. Éppen ezért örülök, hogy a jó hangulatú kiránduláson velük mehettem.

Nagy Péter

Fényképezkedés a Bükk-hegység legmagasabb pontján

Markaz – Kékes-tető túra

A mátrai körtúrát 2014. május 2-án, Szűcs Gábor javaslata alapján valósítottuk meg az alábbi útvonalon: Markaz posta – Cseres – Hatra-patak-tető – Markazi-kapu – Disznó-kő – Sas-kő – Kékes – Sas-kő – Markazi-kapu – Hatra-patak-tető – Markazi-vár – Markaz posta. A táv kb. 22 km, szint kb. 900 m volt kalkulálva. Kijelenthetem, hogy a túra – a kétszeri jégeső ellenére, melyet Kékes-tetőről lejövet Markaz felé kaptunk – remekül sikeredett. Megköszönöm Kis Krisztinának az önkéntes visszalépését, mivel lehetőséget adott egy fiatal társunknak, hogy velünk kirándulhasson. Szeptemberben a túrát Krisztinának ajánlva megismételjük!

Kiss Péter emlékhelye Kékes-tetőn

Négy palóc mintával díszített pad, egy emléktáblával ellátott kő, valamint egy tiszafa örzi a Himalájában nyugvó Kiss Péter emlékét Kékestetőn. A négy pad egyikébe bevészték Kiss Péter és Eröss Zsolt nevét – úgy, ahogy azoknak a nevét szoktuk az erdőben fába vésní, akiket szeretünk. Ezt a padot kelet felé tájolták, pontosan a Kancsendezöngő irányába néz. (Info: internet)

Bitay Lehelné (Császár Márta) 1931-2014

Kedves természetjáró társunkat, Császár Mártát 2014. május 31-én kísértük utolsó túrájára. Már az 1950-es évek végétől csatlakozott az erdőt járók köréhez.

A Természetbarát Szövetség tagjaként elvégezte a túravezetői tanfolyamot. Nagyon jól ismerte Bükköt, kalauzolta a fiatalokat a vadregényes hegyek közé. Minden vadászösvényt, vadcsapást ismert, jó tájékozódási képességgel, térkép nélkül, „toronyiránt” eltalált a kitűzött célhoz. Minden erdei madarat és vadvirágot ismert. Sokszor a virágok óvása miatt képes volt az erdőn át nagy kerülőkkel vezetni a túrátársait.

Nem csak barangolt a Bükkben, hanem részt vállalt a természet védelmében, gondozásában. Rendszeresen tisztította a forrásokat, vezette el a vadvizeket, gondozta az erdei pihenőhelyeket. Védnökséget vállalt a kulcsos házak, a kis erdei lakok fölött. Hátizsákjában cipelte fel a házak komfortosságá tételéhez a petróleumlámpát, kisbaltát, festéket, kötelet és még ki tudja mi mindent, amire ott szükség lehetett. Ha jött a hétvége, nem érdekelte milyen az idő. Mindig mondta: van bakancsom, esőköpenyem, nem fog ki rajtam az idő. A vihartól pedig nem félek. Ha meg jég esik, a fejemre teszem a bográcsot.

Sok családnál a nagy ünnepek a fehér abrosz mellett zajlottak. Ő pedig úgy szervezte az ünnepeket, hogy a rokonok és a barátok társaságában egy-egy erdei tisztáson, vagy farönkön osztotta ki a szendvicseket. Részt vett a tájfutó szövetség Heves megyei szervezetének megalakításában, oktatta a fiatalokat a tájoló és a térkép használatára.

Amikor már lábtörése után túrázni nem tudott, a Kárpát Egyesület Eger tagjaként, jelentős pénzzel segítette a Paskó-ház felújítását. Figyelemmel kísérte az egyesület tevékenységét, hallgatta, olvasta úti beszámolóikat, nézegette a fotóikat.

Bitay Lehelné és Dallos Béla a két nagy természetjáró a bükki Őrkő-háznál

A gyászoló család a turista társaknak ez úton megköszöni, hogy fájdaljukat enyhítették.

A címdalton kívülről, a hátoldalon pedig belülről készült fotón mutatjuk a *Kárpát Egyesület Eger, új turisztikai központját*, amely hivatalosan júliusban nyílik az Egerhez közeli Felsőtárkányban. A *természetjáró és információs bázis* az Új Széchenyi Terv ÉMOP-3.3.1-11-2011-0030 számú pályázatának köszönhetően jött létre. Valójában már februártól birtokba vett épületben várjuk szolgáltatásainkkal a természetjárás és a tájékoztatói futás iránt érdeklődőket. Melyek ezek a szolgáltatások? Teljesség igénye nélkül:

- *Hegymászó és turista felszerelések kölcsönzése, bérlése.*
- *Tematikus túrák iskolai és felnőtt csoportoknak. Felsőtárkány, a Bükk kapuja.*
 - *Nordic Walking bemutató foglalkozás és gyakorlás.*
 - *Kulcsos házak a Bükkben.*
- *Táborok. Diákoknak ajánljuk nyári tábort kínálatunkat a Bükkben.*
- *Osztálykirándulások szervezése a Kárpát-medence magyarlakta területeire.*
 - *Tájfutó oktatás az Egri Spartacus tájfutó klub vezetésével.*
 - *Előadások, kiállítások.*

Itt szeretnénk létrehozni egy turista kiállítást, egy kis múzeumot. Ennek az anyagnak a gyűjtése jelenleg folyamatban van. Első sorban a Bükk turizmust, másodsorban pedig a magyarországi turizmust, annak fejlődését kívánjuk bemutatni képekkel, tárgyi eszközökkel.

Ha vannak olyan dolgaitok, eszközeitek otthon, amiről úgy gondoljátok, hogy egy ilyen kiállítás részét képezhetnék, kérjük értesítetek minket! (*Kárpát Egyesület Eger, kovessy01@t-online.hu*)

Hogy mire, mikre is gondolunk konkrétan? Pl. nagypapa régi bakancsa, vagy túra botja, fa síléc, régi térképek, iránytűk, fényképek első sorban a Bükkről és/vagy a Tátráról (negatív lenne az igazi, hogy arról lehessen nagyítani), hátizsákok, kötelek, hegymászó felszerelések, stb. Szóval minden, ami a turizmus múltjához kapcsolható. Ezek a tárgyak vitrinekbe kerülnének, mellettük fel lesz tüntetve az adományozó neve, illetve ha van a tárgynak valami érdekes története, akkor az is. Ha, és amennyiben vannak ilyen dolgaitok és szívesen megosztanátok másokkal, kérjük vegyék fel velünk a kapcsolatot!

Köves Gyula